

Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych

Krajowy Sekretariat Konwencji Ramsarskiej
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Podstawa prawna

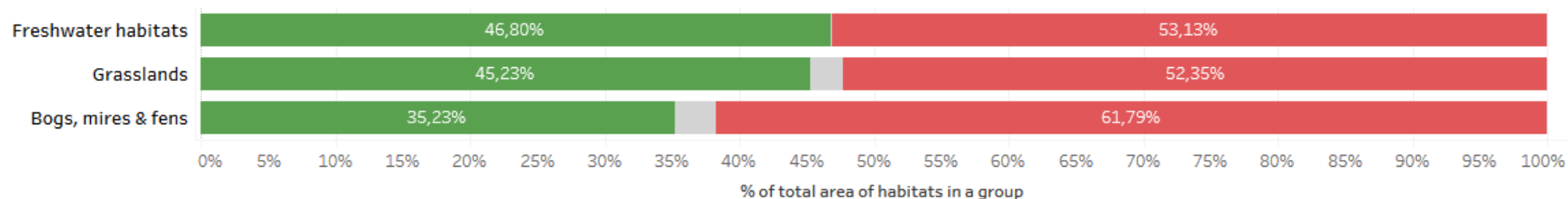
- Rezolucja VII.6 Konwencji Ramsarskiej (Guidelines for developing and implementing National Wetland Policies), Handbook 2
- Raport krajowy na lata 2018-2020 (priorytet na 2021-2023)
- Unijna Strategia Bioróżnorodności 2030
- Strategia „od pola do stołu”
- Wspólna Polityka Rolna 2021-2027
- State of Environment 2020 (EEA)
- State of Nature 2020 (KE)
- Prawo unijne (DS, DP, RDW)
- Prawo krajowe

Stan zachowania siedlisk zależnych od wód

(PL - raportowanie z art. 17 DS za lata 2013-2018)

Member State(s):**PL**, Region(s):**ATL & CON**, Habitat group(s):**Freshwater habitats, Grasslands, Bogs, mires & fens**

Proportion of habitat area reported with good, not-good and unknown habitat condition

Strategia na lata 2006-2013

- Cele nadrzędne Strategii:
 - Zapewnienie ciągłości istnienia i naturalnego środowisk w dobrym stanie zachowania
 - Zatrzymanie procesu degradacji i zanikania ekosystemów wodno-błotnych
 - Restytucja przyrodnicza obszarów zdegradowanych
- Szczegółowe określenie ram prawnych
- Stan zachowania:
 - siedlisk słodkowodnych (rzeki i sztuczne zbiorniki wodne, jeziora i stawy)
 - ekosystemów Pobrzeża Bałtyku
 - lądowych obszarów wodno-błotnych (torfowisk, innych typów mokradeł lądowych)
- Zagrożenia (melioracje odwadniające, inwestycje na terenach zalewowych, susza i zmiany klimatu)

Strategia na lata 2006-2013

Zadania wdrożone

- Implementacja prawa unijnego do prawa polskiego
- Uwzględnienie zakresu PZO w innych planach zarządzania
- Wytyczne do inwentaryzacji siedlisk i gatunków do PZO
- Priorytetowe Ramy Działań
- Raporty z DS i DP do KE
- Nowe obszary Ramsar
- Światowe Dni Mokradeł

Zadania niezrealizowane

- System informacji przestrzennej o obszarach wodno-błotnych na poziomie krajowym i regionalnym
- Przeciwdziałanie odpływowi wód z siedlisk zmeliorowanych
- Upowszechnianie metod gospodarowania rolniczego w warunkach wysokiego uwodnienia

STRATEGII OCHRONY MOKRADEŁ W POLSCE NA LATA 2022-2032

Projekt Strategii na lata 2022-2032

Dokument planistyczny zawierający
wytyczne działań na rzecz ochrony
mokradeł na lata 2022-2032

Główne cele:

1. Poprawa stanu różnorodności biologicznej torfowisk i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z torfowisk o 30%
2. Poprawa stanu różnorodności biologicznej i wspieranie naturalnych procesów w ekosystemach wodnych oraz zwiększenie retencji wody na terenach nadrzecznych
3. Podtrzymanie i wzmocnienie ochrony mokradeł w ramach sieci obszarów Ramsar w Polsce

Listopad 2021

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

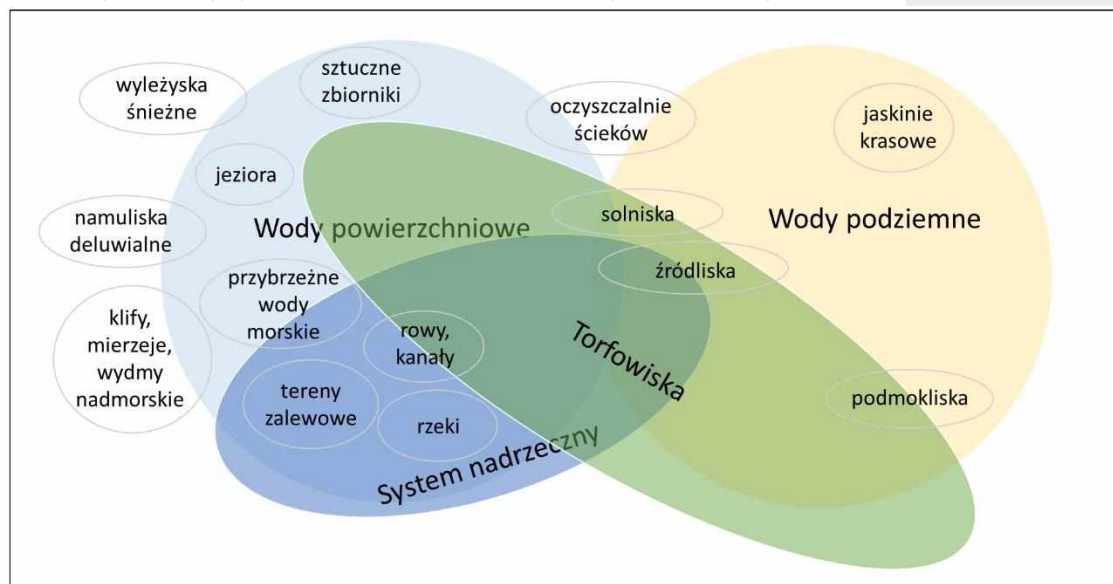

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Zakres opracowania

- (1) Wprowadzenie
 - definicja typów mokradeł
 - usługi ekosystemowe
- (2) Część diagnostyczna
 - oszacowanie powierzchni stanu ekologicznego mokradeł
 - analiza presji
- (3) Strategia działań
 - specyfikacja celów
 - program działań
 - oszacowanie kosztów i korzyści ich wdrożenia
 - standard monitorowania Strategii

Funkcjonalne typy mokradeł w Polsce i ich wzajemne powiązania

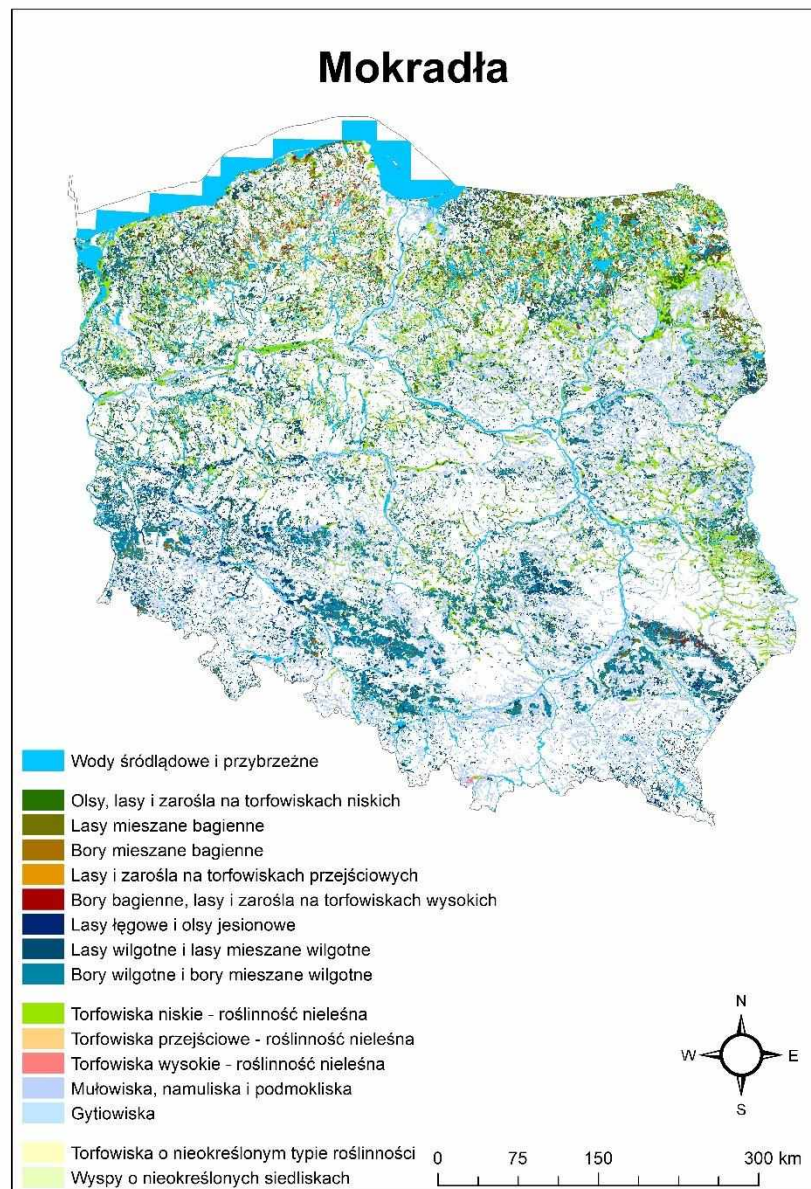

Powierzchnia

Całkowita powierzchnia naturalnych i przekształconych mokradel w Polsce została oszacowana jako 5,7 miliona ha, czyli 18% powierzchni kraju (bez wód morskich).

Około 1,6 mln ha zajmują torfowiska, 3,6 mln ha to mokradła lądowe nietorfowe, a wody powierzchniowe pokrywają około 0,5 mln ha.

85% torfowisk jest przesuszonych, a jedynie ok. 15% zachowało charakter bagienny i potencjalne zdolności akumulacji torfu.

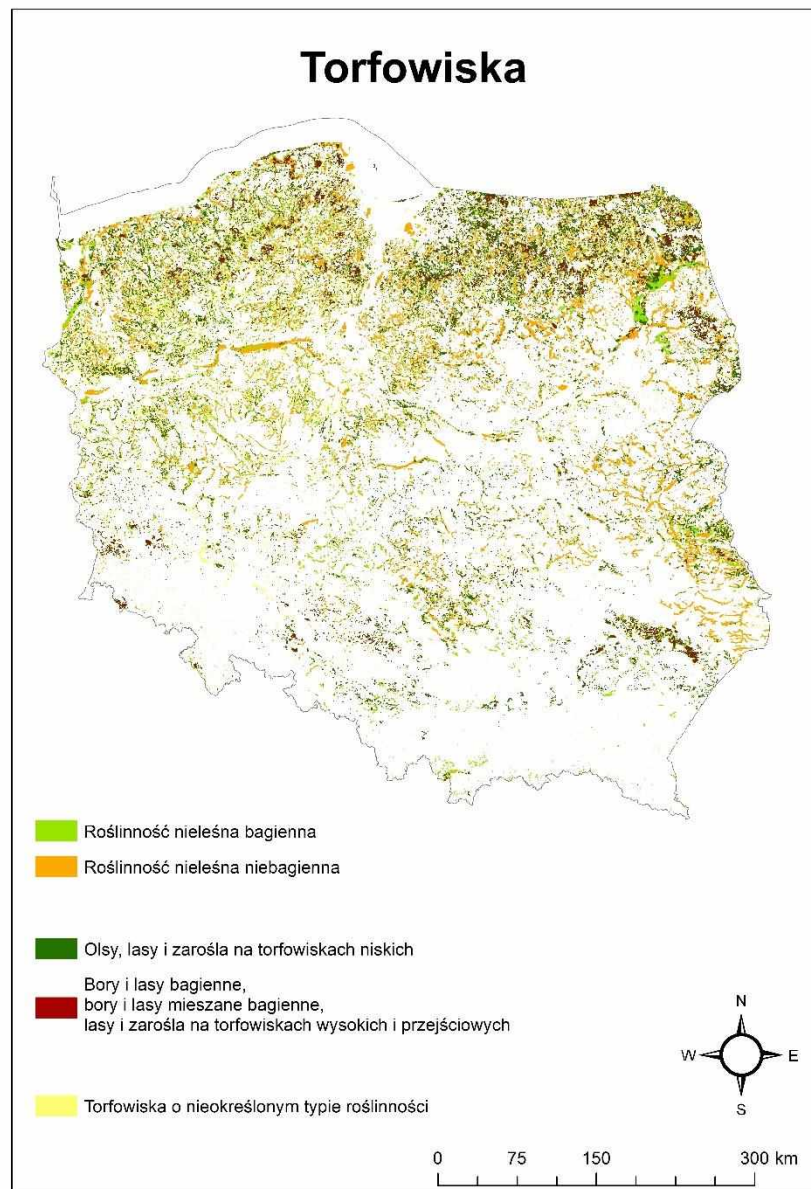
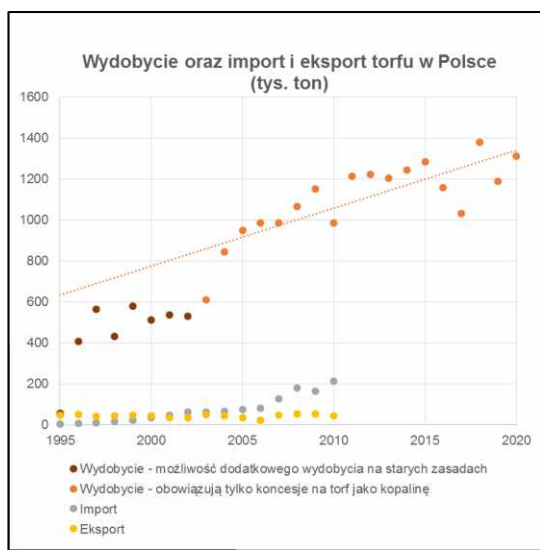
Mapa rozmieszczenia mokradel w Polsce (na podstawie bazy GIS Mokradła, Banku Danych o Lasach i Mapy Podziału Hydrograficznego Polski).

Analiza presji torfowisk

- Odwodnienie
- Niszczenie naturalnych torfowisk przez nieadekwatne zadania ochronne
- Zarastanie
- Eutrofizacja zewnętrzna
- Wydobycie torfu
- Zalewanie
- Zabudowa

Wydobycie torfu w Polsce oraz jego import i eksport (PIG 1995 – 2021).

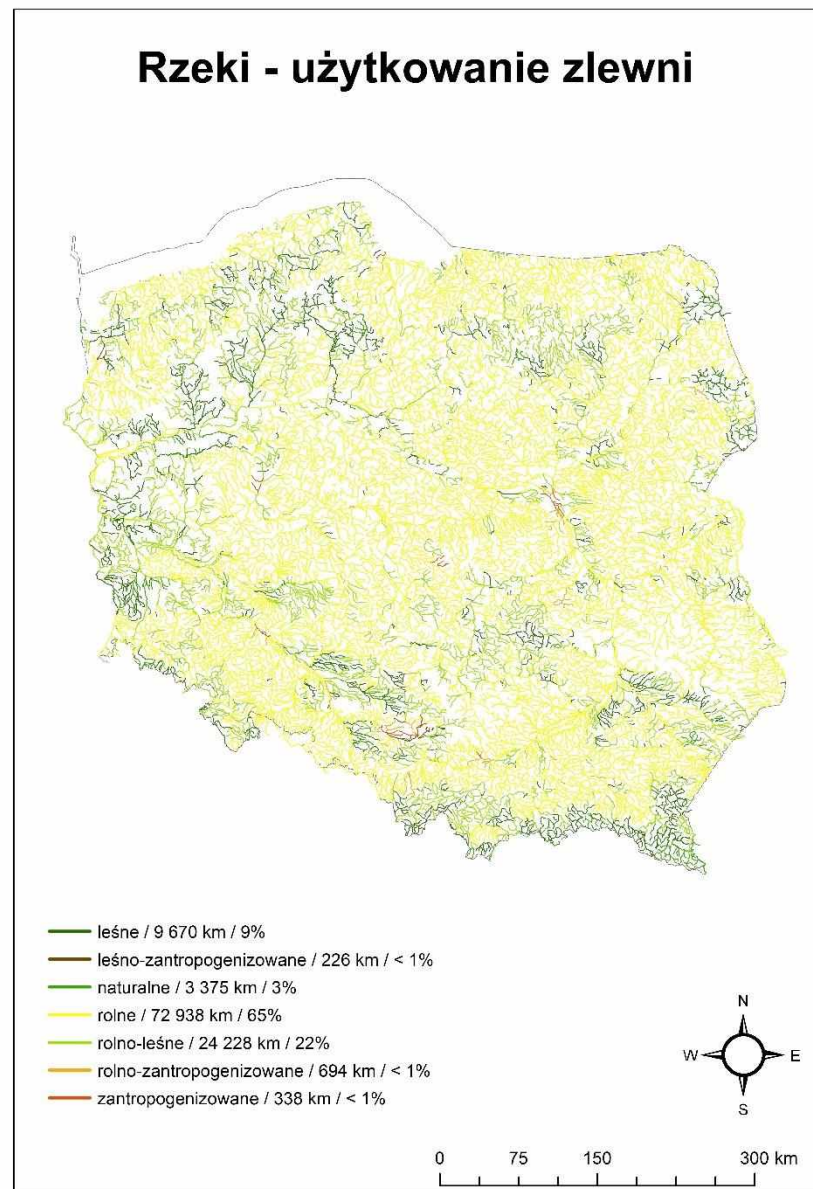

Mapa rozmieszczenia torfowisk w Polsce (na podstawie bazy GIS Mokradła, Banku Danych o Lasach i Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych).

Analiza presji – rzeki i tereny nadrzeczne

- Modyfikacja koryta
- Oddzielenie terenów zalewowych wałami przeciwpowodziowymi
- Bariery w nurcie rzeki
- Eutrofizacja
- Deficyty wody
- Gatunki inwazyjne
- Zabudowa

(Dodatkowo analiza presji dla jezior i mokradeł nadmorskich)

Dominujące użytkowanie zlewni poszczególnych jednolitych części wód rzecznych/ łączna długość cieków z danym dominującym typem użytkowania (km) / udział w łącznej długości cieków.

Cele operacyjne i zadania

Instrumenty prawne

- umożliwienie RDOŚ i ngo przejmowania/ kupowania gruntów rolnych na cele ochrony przyrody
- prawne regulacje zmierzające do zaprzestania wydobycia torfu do 2040 roku
- regulacje prawne dotyczące mechanizmów offsetu emisji gazów cieplarnianych

Instrumenty administracyjne

- wypracowanie praktyki nabywania gruntów przez RDOŚ na cele ochrony przyrody
- przeznaczenie torfowisk będących własnością Skarbu Państwa (administrowanych przez KOWR) do ponownego nawodnienia
- organizacja certyfikacji dla produktów wyprodukowanych na podłożach ogrodniczych bez torfu

Instrumenty finansowe i inwestycyjne

- wykup terenów przyrzecznych niezbędnych do przeprowadzania normalnego przepływu ponadkorytowego lub do renaturyzacji rzek
- stworzenie w KOWR funduszu ds. niebiesko-zielonej infrastruktury oraz mitygacji zmian klimatu i adaptacji w sektorze rolnym
- podniesienie opłaty eksploatacyjnej za wydobycie torfu

Instrumenty edukacyjne

- przeprowadzenie kampanii edukacyjnej promującej stosowanie podłoży ogrodniczych bez torfu
- upowszechnienie powtórnego nawadniania torfowisk jako działania ochronnego w PZO
- promocja metod paludikultury wśród rolników

Instrumenty badawczo-rozwojowe

- konkursy badawcze na projekty wdrożeniowe wspierające produkcję torfowców, wykorzystanie kompostu, rozwój technologii z roślin paludikulturowych
- weryfikacja poborów wód i innego korzystania z wód
- inwentaryzacja torfowisk i gleb torfowych w Polsce

Zadania dla GDOŚ (wybrane)

baza danych o torfowiskach i ekosystemach wodnych dostępna online na ogólnie dostępnym portalu

wypracowanie praktyki nabywania gruntów przez RDOŚ na cele ochrony przyrody

metodyka adaptatywnego zarządzania ochroną torfowisk w ramach PZO

przeznaczenie torfowisk będących własnością Skarbu Państwa (administrowanych przez KOWR) do ponownego nawodnienia

kampania edukacyjna dotyczącej negatywnego wpływu wydobycia torfu na środowisko i promująca stosowanie podłoży ogrodniczych bez torfu

zarządzanie obszarami Ramsar

promocja bagiennych stref buforowych wśród ogółu społeczeństwa

promocja metod paludikultury wśród rolników

promocja produktów z pałki i trzciny wśród ogółu społeczeństwa

Koszty i korzyści

Na podstawie monetaryzacji wybranych usług ekosystemowych (przede wszystkim ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia retencji wody) wyliczono korzyści z realizacji Strategii na ok. 74 miliardów złotych.

Przewidywane korzyści są trzykrotnie wyższe, niż koszty realizacji Strategii, które obejmują ok. 5,8 mld zł przewidzianych wydatków Skarbu Państwa oraz 22,5 mld zł zaplanowanych do pokrycia z innych źródeł.

Projekt NFOŚiGW

- Umowa nr 445/2019/Wn50/NE-WM/D z dnia 25.09.2019 r.
- III - IV kwartał 2021 r.
- Spotkanie konsultacyjne z Komitetem Mokradowym
- 2022 r. - Konsultacje społeczne i przyjęcie przez Ministra Klimatu i Środowiska

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Narodowy Fundusz Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dziękuję za uwagę

